

L'art de la fuga de Pérez i Pinya

LLIBRES / POESIA / 8 OCTUBRE, 2019

Sembla que fugir era una de les moltes coses que els mestres florentins sabien fer: hi ha la història que Boccaccio conta de Cavalcanti escapant-se d'uns bergants amb una capitomba, «*si come colui che leggerissimo era*», després de clavar-los un moc; hi ha Brunetto Latini que marxa corrents després de recomanar el seu *Tresor* a Dante, per reintegrar-se al grup de pecadors on li correspon d'estar:

*Poi si rivolse, e parve di coloro
che corrono a Verona il drappo verde
per la campagna; e parve di costoro
quelli che vince, non colui che perde.¹*

Atletes de la fuga, de Joan Manuel Pérez i Pinya (*quelli che vince* al Premi Ciutat de Palma de Poesia Joan Alcover 2018), reivindica aquest art discret de fugir. De què, fugir? De tot una mica, però expressament d'allà d'on voldríem fugir més sovint i més lluny: sí, de nosaltres mateixos. Ja fa més de mal dir cap a on. Suposo que cap a l'escriptura. En un dels poemes del llibre, «Far borni», dialoguen els llums del far i uns vaixells abandonats a la deriva («com saber quan s'encerclen / rodonament i prenen ales? [...]», continuaríem, «*al folle volo*»). Aquest conflicte entre una guia incerta i un existir encara més incert es torna llenç i paper, gargots «contra el blanc delirant, assetjat per fantasmes». Hem fet cap a una

desorientació que, atemorint i tot, permet crear.

Però compte. Què passa si obres el llibre massa de pressa? Que en cauen i s'escampen pertot arreu capsetes, botons, tapes, compartiments com ressorts desballestats: són les seccions, els epígrafs i les citacions esbarriant-se, tots els separadors i les màscares que fa servir Pérez i Pinya, d'entrada més rellotger que corredor, com a «ginys il·lusoris», com a mecanisme discontinu per ocultar-se. Si obrim l'artefacte hermètic amb cura i amb intriga de travessar aquesta selva d'apartats, podem jugar a un fet i amagar que ens faci córrer de vers a vers com d'arbre a arbre encaçant un poeta que, ara sí, fuig. És divertit. En moments de repòs, quan seiem autor i lector a reprendre l'alè, sentim alguna explicació sòbria que entretallen els esbufecs:

Catedral audaç,
seu colossal dels afectes.
I no és sensat fer-ne,
ni sols entre consentents,
l'actor primer de la història.

«Sensat», un adjectiu d'ordre i de claudicació, quina gràcia trobar-lo en un poema d'avui! D'on ve, de quines vacances prudents? El cor del poema, aquest «no és sensat», quantes renúncies conté? Uns quants poemes més de les seccions «Mascarada» i «Figures a l'esquerda» en parlen. Però ja està, ja hem recuperat l'aire i la correguera, i canviem aquesta catedral dels afectes pel plaer («sensat», dius?) de la fuga.

Tot el llibre pot ser-la, la forma musical d'una fuga. El tema principal, que es transvasa estalonat d'una veu a l'altra, seria el temps, el gran fugisser. El tema secundari, l'escriptura, també perseguida i fugitiva. En els passatges de transició, la memòria, «inquilina en un temps sempre en runa», que, junt amb la fantasia, ens porten al desig i, més enllà, a la seva fi fugada, la seva, deixò..., fuita per sota —en un apartat que amb el títol ja paga: «Onanismes». Marca el ritme un jo poètic excusant-se, confós, perplex, «anegat en paraules» o especulat davant d'aquestes mateixes paraules, camuflat en «camaleó lentíssim» o en titella o ventríloc. Per què tantes disculpes, per què tants «no és sensat»? Potser per la mateixa bifurcació de lectura que deia més amunt: perquè la pulcra elaboració assegurada del rellotger, que hi és («astuts com a xinesos / tot savis a fer versos amb elixirs d'amor»), no compensa pas tant com l'alegria d'empaitar-se, amagar-se i fugir. Potser perquè, en aquests *Atletes de la fuga*, donen més joc i prevalen la inspiració amb els seus riscos —sobretot, el risc de la mentida— i l'èxtasi amb els seus desenganys —sobretot, el desengany de viure un moment de plenitud, voler-lo caçar i que no hi hagi manera, que siguin les paraules les que hagin fugit, més que el moment. Per venjar-se o per riure-se'n, el poeta es disfressa de paraules. O més aviat per pair aquesta derrota atlètica, la impossibilitat de fer allò que en un dels epígrafs de cloenda somia Italo Calvino —a qui, per cert, fascinava la història de la tombarella i la corredissa de Cavalcanti: cosmogonies «tancades en les dimensions d'un epigrama», que és una mica com somiar un moment de vida tancat en les dimensions de la paraula.

Un tema molt ferraterià, el de l'experiència volent i resistint-se a esdevenir poema, que

porta a la fuga final. Entre els noms citats o insinuats al poemari, coneguts o no, l'ombra més gran d'influència que cau sobre Pérez i Pinya és la de Ferrater. Jugador honest, aquí no se n'amaga i, per exemple, escriu un «*Poema abandonat*» que té l'octosíl·lab i el to digressiu i opinaire del «*Poema inacabat*»; d'una manera semblant, Miquel DescLOT treia la seva «*Ni elegia ni acabada*» del decasíl·lab i el to narratiu de l'«*In memoriam*», i segur que ho han fet més poetes que no sé o no recordo, refermant, en la diversitat dels anys i de les formes, la fertilitat de Ferrater com a creador de llengua poètica. Ara bé, per córrer lluny d'aquestes influències sí que cal entrenar. Per un d'aquells misteris que passen a través dels anys, dels poetes, dels boscos i dels temperaments, el llibre de Pérez i Pinya m'ha donat pistes per a un poema de Mandelstam que va d'això, del fugir i l'escriure, i que l'un no ens faci perdre l'altre. El va datar a «*Maig 1932*», té vuit versos i el passo en traducció matussera, intentant una negligent transmissió de sentit:

Ho recordeu, que els corredors
als voltants de Verona
ja han de desplegar
el tros de tela verda.

I a tots els altres els avançarà
aquell, aquell mateix que
fugi del cant de Dante
menant disputes pel cercle [de l'infern].

1. «I fugint, un d'aquells em recordà / de Verona en la cursa del drap verd / corrent per la companya; i fent-se enllà, / em semblava el qui venc i no qui el perd.» Traducció de Josep Maria de Sagarra publicada a *Quaderns Crema*, 2019, p. 176. [↗](#)

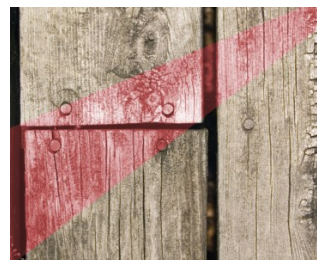
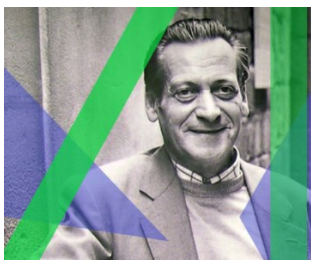
ETIQUETES: [BOCCACCIO](#) [DANTE ALIGHIERI](#) [JOAN MANUEL PÉREZ I PINYA](#) [POESIA CATALANA](#) [PREMI DE POESIA JOAN ALCOVER](#)

ARNAU BARIOS | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Térmens, 1989). És llicenciat en Filologia Eslava a la Universitat de Barcelona. És traductor del rus. Actualment ensenya català a Sant Petersburg.

Articles relacionats

«Crist Vivent».
Kierkegaard i la poesia
de tema religiós de
Josep Junyent. Tres
apunts ràpids

FAKE POETRY

El clau que ens falta

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

[Política de privacitat](#)
[Copyleft](#)

© LA LECTORA 2018